

“Yirmi dört saatten bir saati işgal eden farz namaz gibi zaruriyat-ı diniyede, yüzde doksan dokuz ihtimal-i necat var. Yalnız, gaflet ve tembellik hasiyetiyle, bir ihtimal, zarar-ı dünyevî olabilir.” İzah eder misiniz?

Burada "ihtimal" yola değil, yolcuya bakar. Yani, farzları yerine getirmek, yolu yüzde yüz necat verir, ama farzları yapan kişi yüzde yüz necat bulur, denilemez. Zira bir insan, hayatını farzlara uyarak geçirmiş olsa bile, yüzde yüz kurtuldum diyemez. Çünkü, insanın son durumunun nasıl olacağını Allah bilir.

Bu yaklaşım aynı zamanda insanı, **ucb** ve **fahr** gibi manevi hastalıklardan da kurtarır. Onun için büyük evliyalar imansız kabre girmekten titremişler. İkincisinde de küfür yolu yüzde yüz helakettir. Onda kurtuluş ihtimalı yoktur. Yani yolda kurtuluş yok, ama küfürde giden adamın, yüzde bir de olsa tövbe edip imana dönme durumu olabilir, kurtulabilir. Bu da mutlak ümitsizlik hastalığına bir merhemdir.

Yani insan, hayatta, ümit ve korku dengesinde olması gerekir. Buna şu hadis işaret eder;

"Bir insan hayatı boyunca cennet ameli işler, ömrünün sonunda bir cehennem ameli işler ve cehenneme gider. Bir insan da hayatı boyunca cehennem ameli işler ve ömrünün sonunda cennet ameli işler ve cennete gider."(1)

Özetleyecek olursak: İslam yolu yüzde yüz kurtuluş yoludur, ama o yolda yürüyen Müslüman için böyle bir kesinlik söz konusu değildir. Öyle de küfür yolu, yüzde yüz helak yoludur, ama o yolda yürüyen kafir veya fasık için durum öyle değildir; bir ihtimal kurtulabilir, diyebiliriz.

(1) bk. Buhârî, Bed'ü'l-halk 6, Enbiyâ 1, Kader 1; Müslim, Kader 1.